

V Minsku je bil po sedemnajstih urah pogovorov sklenjen dogovor o premirju v vzhodni Ukrajini.

Bodo spoštovali dogovor iz Minska?

Bogdan Sajovic, foto: Flickr, Wikipedia

Premirje, ki je bilo sklenjeno v Minsku zaradi spopadov v vzhodni Ukrajini prejšnji četrtek, za sedaj kljub občasnim manjšim kršitvam še drži. Ukrajini je obljubljena tudi precejšnja prepotrebna finančna pomoč. Nova imena na seznamu sankcij EU.

Voditelji Ukrajine, Rusije, Nemčije in Francije, Petro Porošenko, Vladimir Putin, Angela Merkel in François Hollande, so po dolgih, nekateri pravijo celo maratonskih pogajanjih prejšnji četrtek v Minsku dosegli dogovor, ki naj bi pripeljal do rešitve ukrajinske krize. Ključna točka tega dogovora je bila, da se do nedelje, 15. februarja 2015, na območju Doneškega bazena prekinejo spopadi. Ta dogovor seveda ni mogel rešiti vseh vprašanj, ki so do spopadov sploh pripeljali. A po mnenju velikega dela mednarodne politike vseeno prinaša upanje na končanje spopadov, ker vsaj odpira pot za dokončno rešitev konflikta.

Dogovor, ki so ga po sedemnajstih urah pogajanj sestavili štirje glavni akterji pogajanj, so poleg njih podpisali tudi proruski separatisti in kontaktna skupina za Ukrajino, ki jo sestavljajo Rusija, Ukrajina in Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi.

Trinajst točk dogovora

Četrtkov dogovor sestavlja trinajst točk, temelji pa na sporazumu iz Minska, ki je bil sklenjen lanskega septembra. Sporazum tako predvideva popolno ustavitev ognja v regijah Doneck in Lugansk s 15. februarjem ob 23. uri po srednjeevropskem času. Na sestanku so se dogovorili tudi za umik vsega težkega orožja za 50 do 140 kilometrov od frontne črte. Namen takšnega umika je vzpostavitev tamponskega območja. Umik orožja naj bi se po dogovoru začel dva dni po začetku ustavitve ognja in naj ne bi trajal dlje kot dva tedna. Ukrajinska vojska mora umakniti orožje s sedanje frontne črte, medtem ko za separatiste velja frontna linija z 19. septembra lani.

Prekinitev ognja in umik orožja bo nadzirala Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (Ovse). Iz Ukrajine se bodo morali umakniti tudi vse tuje oborožene skupine in plačanci, vse ilegalne skupine pa naj bi razorožili.

Pet dni po začetku umika težkega orožja naj bi v skladu z dogovorom izpustili vse ujetnike. Zagotovili naj bi tudi dostop do humanitarne pomoči in njeno razdeljevanje, obe strani pa si morata prizadevati za obnovitev gospodarskih in socialnih vezi, kar vključuje plačevanje davkov in izplačevanje pokojnin.

Ukrajinski parlament naj bi v 30 dneh sprejel zakon o avtonomiji regij Doneck in Lugansk, pri čemer naj bi določil obseg regij. V teh regijah bodo potekale lokalne volitve, a datum še ni določen. Ukrajina naj bi do

V noči na nedeljo so se nehali spopadi med sprtima stranema v vzhodnem delu Ukrajine. Med ukrajinsko armado na eni strani in proruskimi silami oziroma vojaki t. i. Ljudskih republik Lugansk in Donetsk. Ob zaključku redakcije v torek so boji v strateško pomembnem mestu Debalcevo kljub premirju še vedno potekali.

konca leta vzpostavila nadzor nad mednarodno mejo in sprejela novo ustavo, ki bi omogočala decentralizacijo oblasti.

Kljub dogovoru pa so nekatera dokaj pomembna vprašanja ostala odprta. Eno takšnih je vprašanje mesta Debalcevo na pol poti med Doneckom in Luganskom, ki je pomembno železniško vozlišče. Kijev in separatisti se namreč ne strinjajo glede tega, ali so ukrajinski vojaki obkoljeni na območju, kjer so v zadnjih dneh pred premirjem potekali siloviti spopadi. Ruski predsednik Vladimir Putin je izjavil, da sta z ukrajinskim predsednikom Petrom Porošenkom že pooblastila vojaške strokovnjake, naj podrobno preučijo stanje Debalceva in na podlagi te ekspertize naj bi se potem dogovorili o nadaljnji usodi oziroma statusu spornega mesta.

Seveda so sklenjeni dogovor vsi vpleteni in tudi mnogi v svetovnih političnih krogih pozdravili z »optimizmom« in »upanjem«, čeprav so se tudi vsi strinjali, da je to še daleč od dokončne rešitve krize.

Francoski predsednik François Hollande je opozoril, da dogovor ne zagotavlja trajnega uspeha in da bodo odločilne prihodnje ure (dokler premirje še ne bo začelo veljati). Kljub temu je praktično v isti sapi izjavil, da dogovor o ustavitvi ognja in politična rešitev, ki so jo dosegli v Minsku, vzbujata upanje v rešitev konflikta, čeprav še ni vse končano. Sam dogovor naj bi bil po njegovih besedah »olajšanje za Evropo in upanje za Ukrajino«. Optimizem je v izjavi po sklenjenem dogovoru izrazila tudi nemška kanclerka Angela Merkel, a je tudi ona opozorila, da dogovor sicer odpira pot za rešitev konflikta, na njej pa ostaja še veliko ovir.

Dogovor iz Minska, ki so ga dosegli Petro Porošenko, Vladimir Putin, Angela Merkel in François Hollande, sestavlja trinajst točk.

In seveda so imeli prav, kajti medtem ko so se omenjeni voditelji v Minsku pogajali, so se na vzhodu Ukrajine spopadi nadaljevali z nezmanjšano močjo. V njih je bilo v zadnjih 24 urah pred sklenitvijo dogovora ubitih vsaj šestnajst ljudi. Med samim potekom pogajanj v Minsku je (tako je vsaj zatrjevala ukrajinska vojska oziroma njen tiskovni predstavnik) v Ukrajino vdrla močna ruska vojaška enota, ki jo je sestavljalo približno 50 ruskih tankov in okoli 40 raketometov Grad. Ukrajinska vojska oziroma njen tiskovni predstavnik je rekel, da so tanki prečkali mejo blizu nadzorne točke Izvarine v regiji Lugansk. Torej se je izkazala kot utemeljena pripomba, da bodo »naslednje ure«, se pravi čas med sprejetjem dogovora in začetkom izvajanj njegovih določil, ključnega pomena. Vsaka stran si je skušala še nekoliko izboljšati položaj.

Dogovor med drugim zahteva popoln umik težkega orožja s frontne črte in vzpostavitev tamponske cone.

Premirje ta čas drži V nedeljo, 15. februarja, je na vzhodu Ukrajine v skladu z mirovnim dogovorom iz Minska začelo veljati premirje, ki je zbudilo v zadnjih dneh toliko obetov kot začetek za rešitev krize. Premirje je pač tisti temeljni kamen, ki bo pokazal, ali si sprti strani dejansko želita ustavitve spopadov in dogovor po mirni, politični poti. Za zdaj vse kaže, da ga obe v vojno vmešani sprti strani v glavnem spoštujeta. Tako vsaj pravijo poročila opazovalcev Ovseja, ki nadzorujejo spoštovanje četrtkovega sporazuma. Napeto še naprej ostaja na območju Debalceva, od koder so poročali o občasnem obstreljevanju, za kar pa, kakor je v takšnih primerih navada, sprti strani obtožujeta druga drugo. Opazovalci pa za zdaj še niso poročali, katera stran je za te manjše kršitve premirja odgovorna.

Premirje med ukrajinskimi silami in proruskimi separatisti, dogovorjeno v četrtek v Minsku, je začelo veljati v nedeljo po krajevnem času oz. v soboto ob 23. uri po srednjeevropskem, ko je ukrajinski predsednik Petro Porošenko po televiziji ukazal svojim silam, da ustavijo ogenj. Podobno so pozvali svoje pripadnike tudi voditelji proruskih upornikov. Seveda pa ustavitev ognja ni bila lahka, saj so praktično na celotnem območju Doneškega bazena vse do zadnjega trenutka pred uradno določeno ustavitvijo ognja še potekali hudi spopadi. Bojne vneme med pripadniki obeh strani ni bilo prav ▶

lahko umiriti po mesece dolgih spopadih. Treba je tudi vedeti, da na uporniški strani precejšen del njihove »vojske« sestavljajo različne lokalne milice in poveljniki nekaterih od teh milic delujejo precej avtonomno, če že ne kar na svojo pest. Seveda je tako na uporniški kot na ukrajinski strani kar nekaj prostovoljcev, tudi iz tujine, ki tudi delujejo dokaj avtonomno in je pri njih splošna disciplina pa tudi veriga poveljevanja dokaj ohlapna, zaradi česar je potrebnega nekaj več časa in angažiranja, da se »umirijo«. Ne smemo pa pozabiti, da je medsebojno zaupanje zelo krhko tudi zaradi tega, ker je prvi dogovor o ustavitvi spopadov in mirni rešitvi spora, ki je bil v Minsku sklenjen septembra lani, propadel. Ne le da je tedanji dogovor propadel, boji so se po njegovem propadu še bolj razvneli. Zaradi tega obe strani z nezaupanjem gledata druga na drugo in si skušata zagotoviti čim ugodnejše izhodišče, če bi propadel tudi zadnji dogovor. In kot rečeno, Debalcevo je ena ključnih točk v spopadih. Poleg tega ima tudi »emocionalno« vrednost; ukrajinske sile so si močno prizadevale, da bi to mesto obdržale v svojih rokah. Na drugi strani pa so tudi proruski uporniki storili vse, da bi to mesto osvojili. Ne gre torej samo za strateško vrednost mesta, ki je velika, gre tudi za moralni prestiž ali pa zadoščenje in ne nazadnje opravičilo, da pač vse padle žrtve in potrošeni material niso bili zaman. Ni odveč niti omeniti, da je ukrajinski zunanji minister Pavel Klimkin napovedal možnost, da bi, če premirje ne bo spoštovano, v državi uvedli izredne razmere. To možnost je pred tem omenil tudi ukrajinski predsednik Porošenko.

Strateško pomembno mesto Debalcevo je bilo (in je) prizorišče težkih bojev in ena najspornejših točk glede končnega dogovora o prekinitvi ognja.

Sporazum iz Minska vse sprte strani in tudi večina svetovne javnosti ocenjujejo z optimizmom, a menijo, da je še daleč od popolne rešitve konflikta.

Za zdaj vsi dokaj zadovoljni

Na splošno pa so, kot že rečeno, opazovalci Ovseja v nedeljo v Kijevu potrdili, da je ustavitev ognja v prvih 12 urah razen nekaterih izjem na splošno obveljala, da je situacija za zdaj zadovoljiva in poteka v skladu z dogovorom. Poročilo pravi, da je bilo najbolj kritično tam, kjer je bilo kritično že zadnjih nekaj dni, se pravi v Debalcevu severovzhodno od Donecka, ki je ena najbolj kritičnih točk, kar so omenili tudi med dogovori v Minsku. V Debalcevu je torej prišlo do občasnega obstreljevanja, kar so potrdili vsi, tako predstavniki Ovseja na tem območju kot ukrajinska vojska in proruski uporniki. Proruski uporniki so sicer opazovalcem Ovseja preprečili vstop v Debalcevo, kot trdijo tamkajšnji opazovalci. Separatisti pa so od prvega trenutka trdili, da so ukrajinski vojaki napadli njihove enote blizu Debalceva.

Poveljnik ukrajinskih varnostnih sil je manj kot uro po objavi predsednika Porošenka poročal, da je z območja pod nadzorom ruskih kozakov odmeval topniški ogenj, proruski separatisti pa naj bi bili napadli položaje ukrajinske vojske v regiji Lugansk. To kršitev zdaj preiskujejo opazovalci Ovseja.

Kljub temu je predsednik ukrajinskega sveta za nacionalno varnost in obrambo položaj na območju Donecka in Luganska v nedeljo ocenil kot stabilnega. Predstavnik obrambnega ministrstva samooklicane republike Doneck je za rusko tiskovno agencijo TASS prav tako potrdil, da je položaj miren in da se premirje spoštuje.

Premirje v Ukrajini je »na splošno zadovoljivo kljub nekaterim posamičnim incidentom, ki pa jih je treba čim prej odpraviti«, so ocenili tudi voditelji Francije, Nemčije, Ukrajine in Rusije v telefonskem pogovoru, kot so sporočili iz urada francoskega predsednika Françoisa Hollanda.

Četverica, ki je v četrtek dosegla dogovor v Minsku, se je ob tem strinjala, da je treba nadaljevati z uresničevanjem mirovnega dogovora, ki med drugim predvideva umik težkega orožja in vzpostavitev dialoga, ki bi omogočil izvedbo lokalnih volitev na območju pod nadzorom separatistov. Obe nalogi bosta, če bo premirje seveda obveljalo, kar precejšen zalogaj. Umik težkega orožja in poleg tega tudi tujih prostovoljcev bo sicer veliko bolj prizadel upornike. Praktično vse

IMF je takoj po sprejetju dogovora v Minsku Ukrajini odobril več kot sedemnajst milijard evrov prepotrebne pomoči. Žal se zdi, da bo laže obnoviti porušene stavbe kot vzpostaviti zaupanje med sprtima stranema v Ukrajini.

težko orožje v bistvu pripada ruski vojski, veliko prostovoljcev, še posebno tistih, ki to orožje upravljajo, pa je v bistvu ruskih vojakov, ki so v Ukrajini bolj ali manj »prostovoljno«. Njihov umik bi proruske upornike prizadel na samo materialno, se pravi z umikom orožja in dobro izurjenih vojakov, pač pa tudi moralno, saj bi jim zbudil občutek, da so »zapuščeni«, morda celo »izdani«. To bi lahko pripeljalo do hudega padca morale in malodušja tako med vojaki kot tudi med civilnim prebivalstvom. Lahko pa bi seveda pripeljalo do popolne radikalizacije uporniških območij in tamkajšnjega prebivalstva, da ne rečemo fanatizma in »boja do zmage za vsako ceno«.

Napovedane spremembe ustave, vzpostavitev avtonomije, volitve in sploh ustavni status uporniških območij zagotovo ne bodo lahke naloge. Še posebej ne, ker bodo potrebni določeni nepriljubljeni dogovori in določila, njihovo sprejetje ali nesprejetje pa bo za marsikaterega politika ali stranko na obeh straneh pomenil politično preživetje ali propad. Temu se bo vsak seveda skušal izogniti, če se bo le dalo. Pot do uresničitve določil dogovora v Minsku bo potemtakem še zelo dolga.

Finančna pomoč Ukrajini Dogovor o premirju pa odpira vrata Ukrajini do nadvse potrebne finančne pomoči. V četrtek, praktično takoj po sklenitvi dogovora, je bilo objavljeno, da je Mednarodni denarni sklad s Kijevom dosegel načelni dogovor o sedemnajst in pol milijarde dolarjev vredni finančni pomoči Ukrajini. Program bo trajal štiri leta, Ukrajina pa bo v zameno za denar izvedla ambiciozne reforme, kot se je izrazila generalna direktorica IMF Christine Lagarde. »Program je ambiciozen, je težak in ni brez tveganja,« je izjavila Lagardova, a je hkrati tudi realističen in po njenem prepričanju temelji na reformah, za katere ukrajinske oblasti verjamejo, da jih lahko izvedejo. Največje tveganje za izvedbo programa predstavljajo vsekakor geopolitične napetosti, ki lahko prizadenejo zaupanje finančnih trgov in vlagateljev. IMF je sicer konflikt na vzhodu države upošteval, kar se kaže v konservativnih gospodarskih napovedih.

Pomoč IMF je del mednarodnega finančnega svežnja, vrednega 40 milijard dolarjev. Med drugim so sredstva za ta sveženj pomoči Ukrajini obljubile ZDA in EU, slednja je pripravljena zagotoviti 3,4 milijarde dolarjev. Svetovna banka pa je v letošnjem letu pripravljena zagotoviti do dve milijardi dolarjev pomoči.

V okviru programa bo Ukrajina med drugim sprejela fleksibilen režim deviznega tečaja, dodatno zvišala cene energije, prestrukturirala bo bančni sistem, reformirala državna podjetja in sprejela vrsto ukrepov za boj proti korupciji ter reformo pravosodnega sistema.

V ukrajinskem parlamentu bodo morali sprejeti tudi popravke državne ustave in omogočiti avtonomijo na spornih ozemljih.

Nove sankcije EU V ponedeljek, 16. februarja, pa so začele veljati nove sankcije Evropske unije proti Rusiji zaradi konflikta v Ukrajini, ki se nanašajo na novih devetnajst posameznikov, poleg njih pa so zajele še devet pravnih oseb. Sankcije vključujejo prepoved potovanja v države članice unije in zamrznitev morebitnega premoženja v teh državah.

Glede na seznam, ki je bil objavljen v uradnem listu Evropske unije, sta se na njem znašla dva namestnika ruskega obrambnega ministra, in sicer Anatolij Antonov in Arkadij Bahin, ker v funkciji namestnikov ruskega obrambnega ministra sodelujeta pri oblikovanju in izvajanju politike ruske vlade. »Ta politika ogroža ozemeljsko celovitost, suverenost in neodvisnost Ukrajine,« piše v uradnem listu unije. Poleg njiju so na najnovejšem seznamu oseb, proti katerim so bile uvedene sankcije, še trije ruski državljani – direktor glavnega operativnega oddelka in namestnik vodje generalštaba oboroženih sil Rusije Andrej Kartapolov, poslanec ruske dume Josif Kobzon, ki je bil imenovan za častnega konzula samooklicane Ljudske republike Doneck v Rusiji, in namestnik predsednika odbora ruske dume za vprašanja etnične pripadnosti Valerij Raškin. Raškin je ustanovitelj civilnega gibanja Domoljubna fronta Rdeča Moskva, ki je organiziralo javne proteste v podporo separatistom.

Med Ukrajinci so na seznamu poveljniki štirih oboroženih separatističnih skupin Prvi kozaški polk, Rusič, Šparta in Somali. Preostali Ukrajinci na seznamu omejevalnih ukrepov unije so ministri oz. njihovi namestniki v samooklicanih Ljudskih republikah Doneck in Lugansk, vrhovni poveljnik ljudske milice v Lugansku in namestnik generalnega tožilca v Lugansku.

Nove sankcije so uperjene še proti osmim oboroženim separatističnim skupinam in ruskemu ljudskemu gibanju Novorosija. Ustanovljeno je bilo leta 2014, vodi pa ga ruski častnik Igor Strelkov, ki je član glavnega obveščevalnega direktorata generalštaba oboroženih sil Rusije.

Zunanji ministri EU so se o sankcijah dogovorili minuli mesec po smrtonosnih napadih na mesto Mariupol, v katerih je bilo ubitih več kot 30 civilistov. Njihovo uveljavitev so nato v podporo diplomatskim prizadevanjem za mirovni dogovor v Minsku zadržali, a so se voditelji EU na vrhu minuli četrtek odločili, da bodo kljub doseženemu dogovoru vendarle začele veljati. Na seznama ljudi, ki so jih doletele sankcije, je po novem 151 posameznikov in 37 pravnih oseb. D

Evropska unija je na seznam tistih, proti katerim je zaradi spopadov v Ukrajini uvedla sankcije, dodala novih devetnajst posameznikov in devet pravnih oseb.